

Skonerterna Gladan och Falken (1947-)

SKEPPSORDER
FÖR
BESÄTTNINGEN
RYDBERGSGASTARNA
Ship's orders for the Rydberg Crew

Årg. 90	Redaktion	Ansvarig utgivare	April
Nr 2	Johnny Lund Claes Planthaber Lars Bergman	Sten Gattberg	2022

Gastar!

ÅRSMÖNSTRING 2022!

Två år av Corona har vi genomlidit. Nu ser det ut att öppna sig och vi planerar för att ha traditionell Årsmönstring den 1 maj! Min förhoppning är att alla har klarat pandemin och kan ställa upp.

Befälet har hållit Skeppsråd både digitalt och samlat. Vi har provat olika former för genomförande till rimligt pris. Årsmönstringen genomför vi på samma plats som i höstas, på Nya Djurgårdsvarvet. Vi tvingas byta lokal för lunchen och har valt Stöttboden på Beckholmen. Där var vi för tio år sedan. Menyn blir som i höstas och vi kan hålla priset till 390 kr. Se vidare kallelsen.

Förutom denna Skeppsorder kan många tidigare årgångar, från 2007 plus några jubileumsnummer, läsas på www.rydbergsgastarna.se som Torkel Spindler kompletterar med flera årgångar.

För att inte missa något av allt detta – betala mönstringsavgiften 250 kr till plusgirokonto 5 50 66-5 före 30 april!

Då är Du även välkommen till den planerade Årsmönstringen!

Besättningen Rydbergsgastarna är medlem i Stockholms Sjögård som aktivt stöder sammanlutningen Rädda Djurgården för att medverka till nedtoning av stora byggnader för kommersiella åkattraktioner, avstängning av strandpromenad, omvandling av Hasselbacken och annan förföljning av Kungliga Djurgårdens marker.

Blivande sjömän utbildas bland annat på våra vinterseglande ”uteseglare” *Gladan*, *Gunilla* och *Älva*. På sommarhalvåret gläds vi av att många fler erbjuder ungdomar – och vuxna – segling och sjömanspraktik. Briggen *Tre Kronor af Stockholm*, Svenska Kryssarklubbens *Atlantica*, *Gratia* och *Gratitude*, Solnaskutans *Constantia* och många fler medverkar till att vidmakthålla kunskap om och i traditionellt sjömanskap.

Gladan är nu på hemväg från Kanarieöarna med en blandning av militära och civila elever. Den 27 maj sammanstrålar *Gladan* med *Falken* för örlogsbesök i Lübeck med Marinchefen, konte-ramiral Ewa Skoog-Haslum, ombord för att påbörja 500-årsfirandet av svenska Flottan.

Den 1 juni kommer skonerterna till Stockholm och deltar i firandet tillsammans med ett 50-tal örlogsfartyg. Skonerternas 75 seglationsår firas i Stockholm med jubileumssegling den 13 juni för inbjudna.

Det finns många som seglat i våra seglande skolskepp som inte mönstrat i Besättningen Rydbergsgastarna. Gastar, se Er omkring i vänkretsen och Ni hittar säkert någon som är behörig att ansöka om mönstring. Eller ta med personen som gäst till ett Backlag.

Låt minnena av segelfartygen hållas vid liv – slut upp till backlagsträffarna!

Sten Gattberg

KALLELSE

ÅRSMÖNSTRING 1 MAJ FÖR BESÄTTNINGEN RYDBERGSGASTARNA

Samtliga Gastar **kallas** härmed till **årsmönstring söndagen den 1 maj kl 1200** med medföljande gäster. Samling på kajen vid flaggstång försedd med gaffel på **Nya Djurgårdsvarvet**, vid Beckholmsbron. Vägvisning uppsätts vid infarten. Ta spårvagn nummer 7 till hållplats Skansen. Söderifrån går Djurgårdsfärjan från Slussen/Skeppsbron till Allmänna Gränd.

Gastarna håller sitt formella årsmöte i separat lokal före lunchen.

Gästerna samlas för en sherry i Stöttboden där även den traditionella måltiden – gubbröra följt av inkokt lax med vitt vin/lättöl/vatten – intas

Priset för måltiden är **390 kr/person** (skeppskassan kan inte subventionera mer).

För deltagande i själva mönstringen krävs ingen anmälan i förväg.

Måltidsanmälan görs senast torsdagen den 14 april till *I. Styrman*. Måltidsavgiften, 390 kr/person, betalas samtidigt på vårt plusgiro 5 50 66-5. Glöm inte att skriva ändamål (Mönstring 2022) och eget och ev. gästs namn.

Väl mött – Välkomna!

Sten Gattberg/Kapten

NYA JUBELGASTAR

Vid årets mönstring befordras följande Gastar till Jubelgastar:

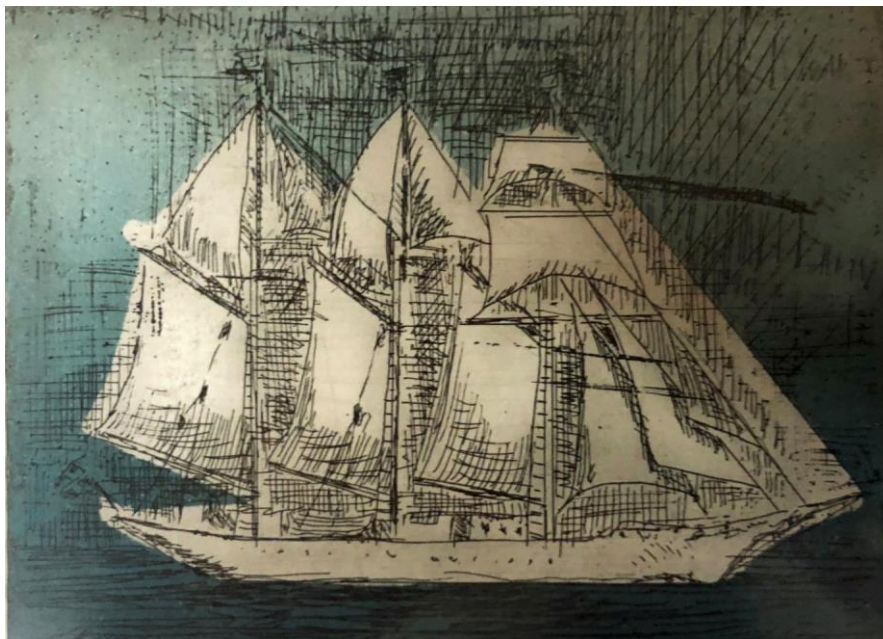
Madeleine Arnell	<i>Gratitude</i> 1972
Björn Ericson	<i>Falken</i> 1972
Michael Jorsback	<i>Gladan</i> 1972
Michael Shollin	<i>Falken</i> 1972
Johan Skeppström	<i>Falken</i> 1972

Finns Gast som seglat före 1972 och inte fått sitt Jubelgastmärke må han anmäla sig i samband med anmälan till eller vid mönstringen.

Kalendarium

Årsmönstring	1 maj
Manusstopp <i>Skeppsorder nr 3 /2022</i>	25 juli
Backlag	tisdag 25 oktober (prel.)
Backlag	tisdag 22 november (prel.)

Till Minne

Staffan Ålund

född 15 februari 1942, död 7 januari 2022

Min bästa vän från seglingen med T/S *Flying Clipper* i
Medelhavet sommaren 1959

Gunnar Stenström

Berättelser från sjön

Nordsjösegling ombord på *Atlantica* 2018

Av de många minnen och berättelser jag har från i sommar (2018) vill jag dela med mig av en kurs ombord på Svenska Kryssarklubbens Seglarskolas fartyg *Atlantica* som gick från Skottland till Sverige. Med tjugofyra elever runt femton år tog vi oss över Nordsjön med kraftiga väderväxlingar, mörker, kyla och riktigt tappra miner.

Vi hade precis bunkrat diesel klart när eleverna kom gåendes i samlad trupp på kajen i Aberdeen direkt från flyget. Det var lågvatten så *Atlanticas* reling låg i alla fall

tre-fyra meter ner från kajkanten och att lasta ombord alla tunga väskor blev en riktig sport! Väl ombord fick alla elever packa in sig och bädda sina bingar innan de gjorde sig klara för avgång och drog på sig sina sjöställ. Innan överfarten över Nordsjön till Sverige gick vi till ett par hamnar i Skottland däribland en liten hamn vid namn Dunbar en bit öster om Edinburgh. Efter mycket tänkande och planerande gick vi in i hamnen och ställde oss på grund under mycket kontrollerade former.

Eleverna fick besöka det stora badhuset och äta äkta fish and chips medan befälet bunkrade ordentligt med mat och vatten för att klara över-resan. Eleverna bunkrade läsk och godis. Nu var vi redo! Fram mot kvällen när högvattnet kom lämnade vi kaj och gick ut genom det smala hamninloppet.

Vi började sätta segel och lade kurs rakt mot Danmark. Vi gick trevakt för att slippa bli så trötta - babord, styrbord och skansen, fyra timmar i taget. Till en början hade vi ganska lugnt väder och höll kursen bra så vi fick sysselsätta oss med annat än att justera segel. Båsen målade, kocken bakade, ett par elever satte sig på akterdäck för att dörja makrill, ett par andra gick runt och förhörde varandra på de olika tamparna. I drivor på däck satt de och berättade historier för varandra och skrattade. I fören stod utkiken och spanade ut över vad som verkade som ett oändligt hav. Färre rapporter kom om mötande fartyg och rapporter om kardinalmärken hade slutat komma för länge sedan, vi var redan långt ute till havs.

“Uppställning!” - vaktbyte. Vila för två vakter och vaktgång för en. Medan sexton elever fick kura ihop sig i sina bingar fick åtta förfångare poster för gång - navigatör, utkik, rorgångare, vissel, en halvtimme i taget. Resten sitter på akterdäck, småpratar och sjunger sånger. Vi läser ur boken “Den keltiska ringen” där två män seglar mot Skottland i vintertid och besöker samma platser som vi just lämnat bakom oss.

Kapten Karolina Malmek berättar om Doggers Bank som vi skulle segla förbi om nå-

gon dag eller två. Hon berättade om stormfloderna som kommer med tidvattnet och de många båtar som förlit där. Kusligt!

“Uppställning!” - vaktbyte. Vila för vakten som just varit och vaktgång för nästa. Det blir kallare och börjar blåsa upp. Sista dygnet har det blåst upp till en stark kuling och vinden har vridit rätt mot oss. Vi har redan tagit ett rev i storen och ett i mesan men nu måste vi ta ett andra rev i storen.

Vågorna slog mot förstäven och *Atlantica* stampade fram, sakta men säkert. Vi var nära land men med den motvinden skulle vi inte vara framme på länge, det vi trodde skulle ta tolv timmar blev plötsligt ett dygn till. Eleverna var sjösjuka och de få timmarna som vaktgången varade kändes som en evighet. “Vid motorernas gång och ifall vakten känns lång så minns att snart klämtar klockan för dig ding, ding, dong...” tänkte jag i kylan och blåsten.

“Uppställning!” - vaktbyte. Vi ser land! Det är Danmark. En stor lättnad för alla stackare som legat sjösjuka. Det blåser fortfarande mycket men landet ger oss sjölä och vi slipper det eviga stampandet genom vågorna. Vi närmar oss och bärgar segel, ett efter ett. Trötta går vi in i Thyborøn, äter lunch och sover middag. Vi får äntligen ta en varm dusch efter att ha stått i det kalla regnet och den kalla natten över Nordsjön. Till midagen skålar vi sedan för den tappra överseglingen och bestämmer att vi får sova en hel natt innan vi sedan fortsätter dygnssegla genom Limfjorden hem till Sverige.

Kattegatt känns som ett litet hav i jämförelse med Nordsjön och passagen gick snabbt. “Land i sikte!” ropar utkiken plötsligt och pekar med hela armen framåt. Vi kommer in mot Sverige med Vinga skymtande kranbalksvis om styrbord och Marstrand om babord. Vi seglar på och när vi kommer in i Göteborgs skärgård kommer en välbekant doft mot oss. Den söta doften av ljung som blandar sig med saltet från havet tränger in ombord. Vi är hemma! Vi går till Källö Knippla, en stammishamn för seglarskolan eftersom det är så bra att bunkra diesel där. Dagen efter möter vi upp *Gratitude* och *Gratia* som utmanar oss på ett race i norra skärgården. Nordsjösegelaren *Atlan-*

tica tog stolt hem segern! Kvällen efter racet har vi finmiddag och alla klär upp sig i sina finaste kläder. Det blir fördrink på akterdäck och trerätters nere i mässen. När middagen är klar roddas disco i skansen.

På morgonen den sista dagen packar alla ihop sig och vi städar medan vi går in mot Göteborg för motor. Vi lägger till på Nya Varvet och möts av alla föräldrar som skall hämta sina barn.

“Uppställning!” - inget vaktbyte. Nu är det den sista uppställningen innan alla skiljs åt. Kapten Karolina pekar på sjökortet var vi har varit och hur vi har gått. Föräldrarna står och tittar nyfiket från kajen och eleverna står uppställda på sina raka rader. Eleverna mönstrar av och det blir kramkalas. På kajen pratas det redan om att göra en favorit i repris nästkommande sommar. Alla vinkar hejdå och det blir tyst ombord.

Fanny Wranne

På kryss i Skagerrak

”Hej, jag undrar om ni har information om min pappa, Ingvar Pergén, som var gast på AR. När han var ung hette han Ingvar Johansson (ibland stavat Johanson).” Frågeställarens namn var Anders Fogelberg och mejlet damp ned i Rydbergsgastarnas inkorg.

Inte mycket att gå på. Vilken Abraham Rydberg blev första frågan. En nu levande persons far skulle kunna tänkas vara född redan kring 1900 och således kunde både stålfullriggaren och fyrmastbarken vara aktuella, möjligen också träfregatten. Var han ens medlem i Besättningen Rydbergsgastarna? Men ibland har man tur, en sökning bland avlidna i Gastarnas excelregister gav träff

på Pergén, sjökaptan, född 1919, död 1999. Han hade seglat i fyrmastbarken 1937.

Loggboken för resan 1937–1938 finns kvar, och Anders kunde få svar på sin fråga om vilka hamnar som besökts, och när:

”Måndag 9 augusti 1937 kom eleverna ombord kl 1000 på förmiddagen, då fartyget låg i Malmö. Kl 1630 samma dag skedde inmönstring av bl.a. 'I.Johansson'. Lördag 21/8 till onsdag 25/8 dockades fartyget hos Kockums Mekaniska Verkstad. Efter utdockning intogs och trimmades barlast (1170 ton sand) mellan torsdag 26/8 och onsdag 1/9. Torsdag 2/9 bogserades fartyget ut och ankrade på Disken utanför Helsingborg. Måndag 6/9 lättades ankar och fartyget seglade runt Skagen och via Engelska Kanalen till Madeira, där ankaret fällades i Funchal Bay fredag 1/10. Söndag 3/10 lättades ankar och resan mot Australien fortsatte. Måndag 20/12 ankrade fartyget på Wallaroo redd och onsdag 29/12 förtöjdes vid kaj och lastningen började.

Tisdag 11/1 1938 var de färdiglastade med 39989 säckar vete om totalt 3193 ton, varav 2306 ton i underrummet och 887 ton på mellandäck. Onsdag 12/1 seglade de ut från kaj och ankrade på redden, söndag 16/1 avseglades mot Falmouth 'for orders'. Hemresan skedde västvärt söder om Godahoppssudden.

Fredag 13/5 erhöles telegrafisk order om att segla till London, måndag 16/5 ankrades vid Deal i väntan på bogserbåt och efter dennes ankomst lättades och tisdag 17/5 förtöjdes i Millwall Dock i London. Dagen därpå påbörjades lossningen som var avslutad fredag 3/6. Lördag 4/6 bogserades fartyget till West Thurrock och intag av barlast började. Tisdag 7/6 var 1125 ton kritjord intaget och fartyget bogserades till sjöss. Vid Sunk fyrskepp sattes segel och bogseringen avslutades.

Måndag 13/6 ankrades först vid Böttö och efter det bogserbåt anlönt flyttades fartyget till 'utanför Långedrag'. Lördag 18/6 1938 bogserades det till kaj i Göteborg och en stor del av besättningen, bl.a. 'Johansson', avmönstrades.

Ja, det var i korthet allt jag hittat. Johanson omnämns egentligen bara två gånger, vid på- och avmönstring (förutom vid något enstaka tillfälle då han gick hamn- eller ankarvakt). Det betyder att han höll sig frisk, inte råkade ut för någon olyckshändelse, och inte misskötte sig. Annars hade det noterats.”

Så kom Anders med ytterligare en fråga:

”Jag tror att det gällde den aktuella resan. Pappa berättade för mig för länge sedan att han hade seglat på kryss mellan Norge och England i storm, under, jag har för mig, en vecka, men att avdriften var så stor att de inte kom högre upp mot vind, efter varje slag.

- Fanns det något om en sådan storm i loggboken?”

Nytt arkivbesök, och följande mejl gick iväg:

”Nu har jag tittat i loggboken igen. Ditt minne var väl någorlunda riktigt.

Vid midnatt måndag den sjätte till tisdag den sjunde september passerades Skagens Revs fyrskepp i en hård sydvästlig bris. Tisdag förmiddag (i nautiskt hänseende tiden mellan midnatt och middag) ökade vinden långsamt och drog sig mot västsydväst. Loggboken säger 'ojämn byig vind, grov sjö, stampning och slinger'. Men vädret var mestadels klart. Tisdag eftermiddag blåste det styv till hård kuling. Onsdag förmiddag kom till en början regnbyar men senare klarnade det upp igen. Kl 0-4 antecknas sydvästlig styv kuling, kl 4-8 storm, kl 8-12 halv storm. Vinden var byig. Onsdag eftermiddag gick vinden mer mot väst och avtog något. Vädret klart. Torsdag förmiddag fortfarande kuling och klart väder, under eftermiddagen och fredag förmiddag avtagande vind och klart väder. Fredag eftermiddag gick vinden mot nord och var en god till frisk bris.

Så egentligen var det väl bara under ett par vakter på onsdagen som det var storm, men kuling emot är inte heller att leka med. Och så får man ha i minnet att för de allra flesta eleverna var detta deras första dåliga väder

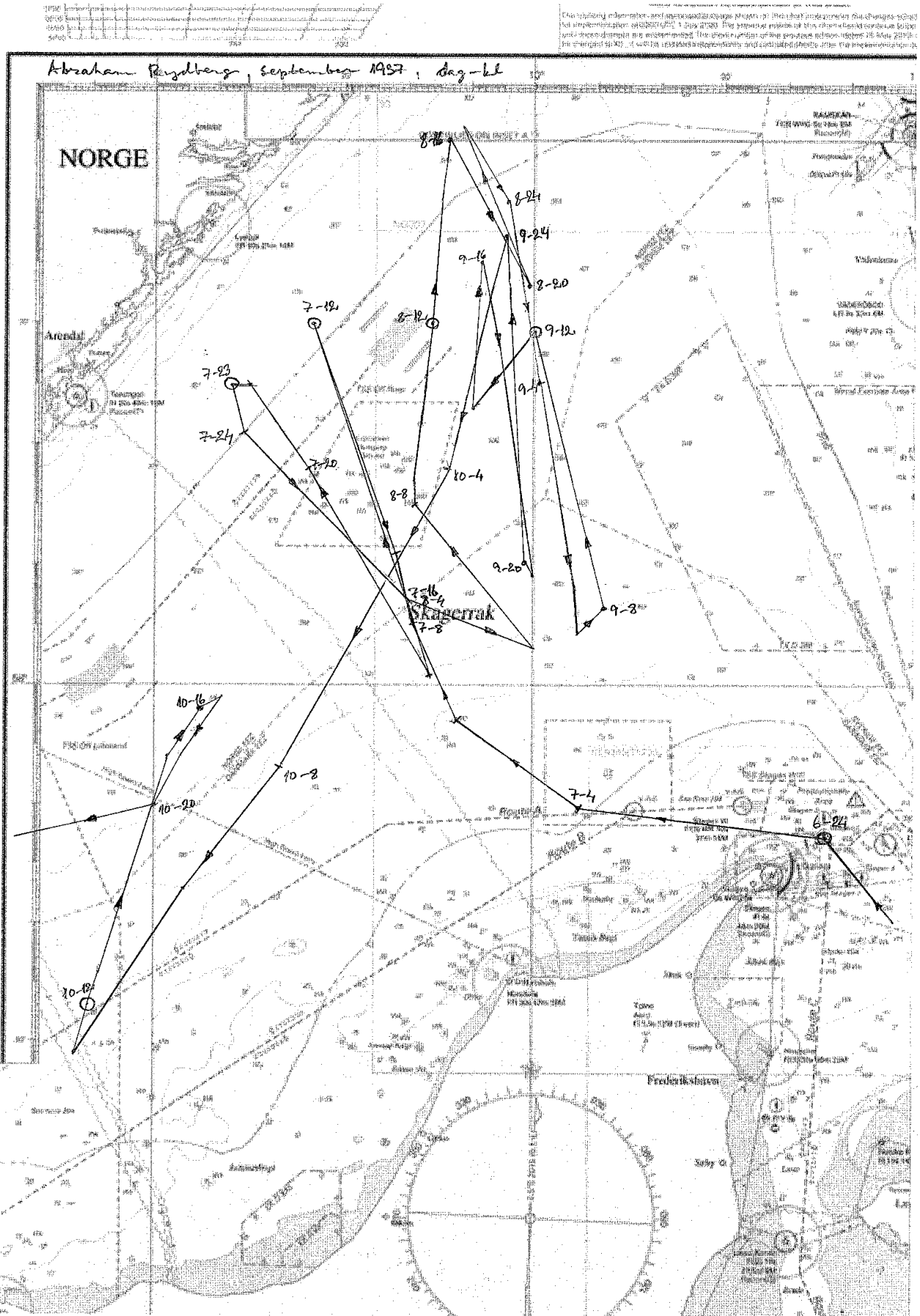
till sjöss, måndagen var ju deras första seglingsdag. Därtill två ovana styrmän. Men kryssade gjorde de, fram och tillbaka över Skagerrak mellan norska och danska kusterna. Jag bifogar en skiss över deras framfart, eller brist på sådan snarare. Den bygger på i loggboken uppgivna kurser och distanser, samt observerade lägen (de med ringar kring). Strömmen i Skagerrak var tämligen kraftig och jag har försökt jämka så allt ska hänga ihop. Men du får inte ta det som en absolut sanning. Och vändningarna (jag får det till 15 vändningar undan vind) är inte så knivskarpa som det ser ut i skissen, de ska snarare vara som ganska rundade öglor där kurslinjerna skär varandra. Siffrorna jag skrivit anger datum-klockslag. Jag gissar att de seglade rätt försiktigt och mest försökte behålla läget i rum sjö i väntan på att vinden skulle bli mer fördelaktig.”

Ingvar Pergén som biträdande hamnkapten i Göteborg. Foto Anders Fogelberg.

Efter Abraham Rydberg studerade Pergén navigation och blev sjökapten. Han var under många år anställd som befäl vid Broströms, på såväl frakt- som passagerarfartyg. Han var till sjöss även under krigsåren. Från en bit in på 50-talet och vidare in på 70-talet arbetade han som hamnlots i Göteborg. Härefter och fram till sin pension var han biträdande hamnkapten för Göteborgs Hamn.

Lasse Bergman

FLAGGAN I TOPP

Maj

4 Harald Abrahamson	80	O
13 Madeleine Arnell	75	V
19 Anders Lambert	80	O
22 Torkel Spindler	55	O
25 Lars U:son Lundberg	80	O

Juni

5 Bo Johansson	80	O
17 Lars Thorell	85	O
26 Rickard Gerle	55	V
29 Jan Persson	75	O

Juli

2 Bo Hansevi	70	O
3 Stig E:son Pellas	90	O
26 Karl Selander	85	O

Augusti

1 Bengt Kihlbom	70	O
17 Anders Isberg	75	O

ANMÄL ADRESSÄNDRING!

Glöm inte bort att meddela adressändring när Du flyttar. Besättningens adress finner Du i rutan här intill.

Anmäl/uppdatera även Din e-postadress med ett mejl till joegranath@gmail.com

MÖNSTRINGSAVGIFT

Avgiften för år 2022 är 250 kr, för juniorgästar 125 kr. Glöm ej ange ditt namn.

SKEPPSORDERS REDAKTION

Johnny Lund
Stockholmsv. 62
122 62 ENSKEDE
kkjolu@gmail.com
070-200 80 75

Claes Planthaber
claes.planthaber@gmail.com
070-532 48 20

Lars Bergman
lars.h.bergman@gmail.com
070-590 44 23

Tryckt hos Haninge Kommuntryck

Aktuella priser i slabbkistan

Keps med brodyr	180:-
Snapsglas	90:-
Standert	160:-
Bordsflagga 18x18 cm	125:-
Blazermärke	100:-
Rydbergsknappen	100:-
Manschettknappar	125:-
Rydbergsslipsen specialpris	60:-
Engelsk sjömanskniv	800:-
Slipshållare	60:-
Vykort fyrmastbarken	5:- /st
Korrespondenskort fyrmastbarken, med kuvert, 8 st	150:-
Vykort skonert med kuvert	10:- /st
Dekal, självhäftande (10 st för 90:-)	10:-
Boken "Sjöstycken"	250:-
Boken "Flying Clippers Loggbok"	200:-
Boken "Jag ville inte dö, jag ville leva"	200:-

Allt kan köpas vid Backlagsträffarna eller från kansliet. Beställning från kansliet sker genom att sätta in betalning på Besättningen Rydbergsgästarnas Plusgirokonto 5 50 66 -5 och skriva Din beställning på talongen. Till priset för beställda artiklar ska Du lägga 50:- för porto och emballage. Det går också bra att betala mot faktura.

Bårtäcke (blått) med Besättningens emblem finns för utlåning. Kontakta 1:e Styrman.

Aktuella uppgifter om Befälet

Kapten	Sten Gattberg	070-444 73 82 sten@famgattberg.se
1:e Styrman	Bo Johansson	070-558 33 61 f6abian@icloud.com
2:e Styrman	Håkan Granander	070-130 30 38 hakan.granander@gmail.com
3:e Styrman	Göran Granath	070-817 37 64 joegranath@gmail.com
Båtsman	<i>vakant</i>	
Kock	Claes Planthaber	070-532 48 20 claes.planthaber@gmail.com
Matros	Lars U:son Lundberg	070-540 59 00 lars.lundberg@usonmarketing.eu
Lättmatros	Anders Rudin	070-795 85 96 anders_rudin@yahoo.com

Backlagsförmän:

Ostkusten	Anders Isberg	073-765 03 20 anders.t.isberg@telia.com
Sydkusten	Vakant	
Västkusten	Ola Manhed	073-697 36 08 olamanhed@gmail.com

Besättningens adresser

Allmän postadress	Teatergatan 3 111 48 Stockholm info@rydbergsgastarna.se
e-post	info@rydbergsgastarna.se
Hemsida	www.rydbergsgastarna.se
Ekonomi, fakturor	c/o Göran Granath Malma Ringväg 1 756 45 Uppsala